

Mötesanteckningar - Möte i ROS arbetsgruppen för metod- och kvalitetsfrågor (MoK), 2026-02-04

Närvarande:

Deltagare på plats:

Petra Sundlöf	Socialstyrelsen
Daniel Svensson	Socialstyrelsen
Anders Ledberg	Socialstyrelsen
Jonas Dahlgren	Sveriges lantbruksuniversitet
Henrik Petterson	Trafikanalys
Jenny Börlin	Folkhälsomyndigheten
Anders Grönvall	Jordbruksverket
Andreas Petersson	Kulturanalys
Helena Svensson	Skolverket
Anna Törneke	Universitetskanslersämbetet
Pär Millstam	Arbetsmiljöverket
Mia Kling	SCB
Heather Bergdahl	SCB
Sabri Danesh	SCB

Deltagare på länk:

Linn Christiansen	Skogsstyrelsen
Maria Bach Harren	Riksgälden
Torbjörn Lindquist	Konjunkturinstitutet
Erika Svanström	Tillväxtverket
Jonas Janegren	Tillväxtverket
Peter Abrahamsson	Försäkringskassan

Gruppdiskussion AI

Grupperna skickade in skriftliga sammanställningar av det som diskuterades, se bilaga 1.

Här är en samlad sammanfattning av gruppernas diskussioner som tagits fram med hjälp av Copilot och sedan justerats.

AI-frågor där SAM bör samarbeta

Det konstaterades att det ibland är svårt att särskilja AI-användning i och utanför produktionen. Grupperna lyfte ett stort antal gemensamma områden att samarbeta kring, bland annat:

- Riktlinjer för kvalitetssäkring av AI-genererade steg i statistikproduktionen.
- Riktlinjer för transparens: hur man redovisar att AI använts och hur resultat tagits fram.
- Gemensamma arbetssätt för mikrogranskning och validering av data där AI är inblandad.
- Hantering av AI-relaterad osäkerhet och krav på förklarbarhet (XAI).
- Ett gemensamt ramverk för syntetisk data (kvalitet, användning, risker).
- Standarder och gemensamma krav för "AI-ready data" och metadata.
- Riktlinjer för AI-stöd i kodningsarbete.
- Samordning av utveckling som många gör parallellt idag och dela erfarenheter.
- Möjligheten att ha gemensamma AI-agenter/chatbots (t.ex. "SAMbot").
- Behov av gemensamma verktyg och tekniska miljöer.
- Juridik och regelverk kring AI-användning.
- Etiska riktlinjer och värdegrund.
- Informationssäkerhet, molnlagring och säker åtkomst.
- Gemensamma policys för språkmodeller och prenumerationstjänster.
- Kompetensförsörjning och framtida kompetenskrav för statistiker.
- Behov av offentliga och kvalitetssäkrade alternativ till privata AI-lösningar.
- Publika AI-agenter baserade på officiell statistik (t.ex. statistikassistent för allmänheten).

Former för samarbete

Grupperna diskuterade följande kring former för samarbete:

- Skapa en **gemensam säker AI-miljö** med beräkningskraft och lokala modeller.
- Ha **gemensam kravställning** vid inköp av språkmodeller och AI-tjänster.
- Bygga upp en **AI-lab/sandlåda** för testning innan produktion.

- Dela myndigheternas **AI-policies**, riktlinjer och erfarenheter.
- Genomföra en **gemensam Data readiness-enkät** för att kartlägga läget.
- Regelbundna **samverkansforum** för juridik, etik, risker och säkerhet.
- **Gemensam kompetensutveckling**, särskilt inom AI-metoder och kod.
- **Dela erfarenheter löpnade med varandra.**

4 feb, 13:00 - 14:30

Tema: Diskussion om metod- och kvalitetsfrågor kopplat till AI (diskussionen kommer vara en del av inputen kring att utforma arbetet kring aktiviteten "Med utgångspunkt från nationella och europeiska legala förutsättningar samla viktiga komponenter att beakta i SAM:s principer för AI som omfattar framställning av officiell statistik" i handlingsplanen för området *Vi gör det bättre tillsammans* i målbilden för Sveriges officiella statistik).

21 maj, 9:30 - 13:00

Tema: Workshop om metodfrågor förknippade med uppsnabbning av statistik och att använda nya datakällor (aktivitet i handlingsplanen för området *Aktuell och användbar statistik* i målbilden för Sveriges officiella statistik).

3 sep, 9:30 - 13:00

Tema: Sveriges officiella statistikens kvalitet (SOS-Q)

3 dec, 9:30 - 13:00

Tema: Workshop avseende kvalitetsaspekter till följd av nya datakällor (aktivitet i handlingsplanen för området *Smart och säker datafångst* i målbilden för Sveriges officiella statistik).

Övrig information från SCB

Just nu pågår ett arbete med att rensa kvalitetsdeklarationer på SCB:s hemsida där äldre kvalitetsdeklarationer finns kvar sedan tidigare, men där statistiken inte finns publicerad hos SCB. Det går bra att ladda ner kvalitetsdeklarationerna från SCB:s produktsida fram till och med den 31 mars 2026. Därefter kommer de att avpubliceras från produktsidan.

Underlag från SAM med aktuella frågor

Nedan finns skriftliga sammanfattningar från de SAM som skickat in inför mötet:

Skolverket:

Vi har tidigare flyttat över två sk statistikområden till PxWeb och fortsätter undersöka möjligheterna att flytta över all statistik i PxWeb.

Det pågår stora reformarbeten kring betygssystem, kalibrering, olika nationella prov, standardiserade tester och slutprov. Arbetet medför metodutveckling och

påverkar även hela systemet för tex antagning. En annan reform är tioårig grundskola. Alla stora förändringar börjar 2028 och det påverkar vår officiella statistik.

Försäkringskassan:

För oss som arbetar med officiell statistik så håller vi precis på att migrera vår automatiska statistikproduktion in i SAS-Viya inför att vi helt ska gå över till Viya (från SAS-EG) i vår.

På myndigheten sen 1a februari har vi fått en Bidragsbrottsavdelning med 700 personer. Syftet och uppdraget för den nya avdelningen är att med samlad kompetens, kunskap och kapacitet stärka Försäkringskassans förmåga att förhindra bidragsbrott och felaktiga utbetalningar.

Trafikanalys:

Förberedelserna för avveckling och överföring av uppgifter till den nya myndigheten fortsätter ([Uppdrag till Trafikanalys att förbereda överföring av uppgifter till Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser samt förbereda avveckling av Trafikanalys - Regeringen.se](#)). Nytt organisationsförslag har presenterats. Trafikanalys har påbörjat planering för hur vi bäst kan utnyttja de extra medel som satts av för att modernisera och digitalisera statistikframställningen.

Vår AI-policy och AI-strategi bifogas.

SCB:

SCB:s vetenskapliga råd sammanträder två gånger per år och syftar till att ge råd i frågor om metoder och kvalitet i statistiken. Om din SAM har ett relevant arbete att lyfta i vetenskapliga rådet så är du välkommen att kontakta samordning@scb.se.

Summering

Mötet avslutas. Nästa möte i maj. Separat inbjudan kommer att skickas via mejl.

Bilaga - Underlag från grupperna vid gruppdiskussionen kring AI-frågor:

Anteckningar från grupp A

Finns det AI-frågor kopplat till statistikproduktionen inom området metod och kvalitet som SAM borde jobba gemensamt med?

Socialstyrelsen får inte använda AI för statistikproduktion.

Kringg vilka frågor behöver vi arbeta gemensamt? Vilka är viktigast att börja med?

- Sprida goda exempel från olika myndigheter.
- Myndighetsgemensamma verktyg.
- Svårt att hänga med i utvecklingen.
- Mycket utvecklingsarbetet görs på flera myndigheter. Borde gå att samordna.
- Kvalitetsdeklaration som görs med hjälp av AI.
- Mikrogranskning av material.
- Hur kan man kvalitetssäkra den data som kommer ut?
- Gemensamma verktyg.

Finns det AI-frågor som inte direkt kopplar statistikproduktion som vi inom SAM borde samarbeta kring?

- Regelverk, juridik mm.

Anteckningar från grupp B

- Kan vara svårt att göra gränsdragning om vad som är till statistikproduktionen och vad som är annat AI-stöd.
- Licenser för språkmodeller borde SAM diskutera mer hur man kan köpa det tillsammans.
- En gemensam säker datamiljö med tillräckligt med beräkningskraft där man har tillgång till lokala språkmodeller.
- Myndighetsgemensam syn på hur vi får respektive inte får använda prenumerationstjänster för språkmodeller.
- Gemensam diskussion kring risker
- Jobba gemensamt kring att göra data AI-ready, krävs också mycket arbete kring Metadata.
- Ramverk för syntetiska data
- Riktlinjer för hur vi avvänder AI som stöd i kodningsarbete
- Kvalitetsfrågor – t.ex. måste vi kunna förklara hur siffror har tagits fram

- AI-assistent för frågor om officiell statistik
- Etik och juridikfrågor
- Samverkansforum för att lära av varandra som en del av kompetensutveckling

Anteckningar från grupp C

1. Potential för samarbete inom SAM

Kvalitet: Samarbete för att:

- Ta fram riktlinjer för kvalitetssäkring av AI-genererad statistik.
- Ta fram riktlinjer för transparens gällande AI-användning inom statistikproduktion.
- Utredda informationssäkerhetsfrågor.
- Ta fram riktlinjer för etisk användning av AI, inklusive miljöpåverkan.
- Utredda juridiska frågor som kan bli aktuella när AI blir en del av verksamheten.

Vi diskuterade även hur vi ska kunna behålla fokus på kärnverksamheten när vi (statistiker och utredare) hamnar allt mer i händerna på IT.

Metod: Möjliga samarbeten:

- En gemensam chatbot för SAM (SAMbot).
- Gemensam kompetensutveckling inom AI. Kodutveckling, inklusive översättning från SAS till R, och Python, identifierades som ett utvecklingsområde som sannolikt delas av många myndigheter.

2. Genomförandet

Svårt generellt, men det finns ju redan aktörer som kanske lite har den rollen, tex Digg och RISE. Ett konkret förslag är att dela myndigheternas AI-policys, om de inte redan ligger öppet på webben.

Inspel från digitala gruppen:

Gärna mötas om juridiska frågor, bibehållen datakvalitet, säkerhetsaspekter såsom lokala lagringsmoln, hur söka inom hemsidor och inte via Google.

Detta genom att gärna mötas i sammanhang som detta och stärka myndighetsamverkan.

Input från Folkhälsomyndigheten på diskussionspunkten på Mok-mötet:

- Det börjar dyka upp privatpersoner som bygger egna lösningar för att presentera och analysera statistik med språkmodeller. Där kan det vara bra om statliga myndigheter/SCB ligger i framkant och tittar på egna **SAM-kvalitetssäkrade alternativ för att kontrollera utvecklingen** lite. I det här fallet: <https://github.com/isakskogstad/SCB-MCP> är det bara en mcp-server, alltså "verktygslådan" för en sån lösning, men det finns även annat.
- Först och främst behövs det från centralt håll (SCB?) genomföras en **Data readiness enkät** eller liknande på myndigheterna som jobbar med detta. Det är i princip omöjligt för MCP (=Model Context Protocol är en öppen standard som gör det möjligt för AI-modeller och agenter att enkelt ansluta till externa data, verktyg och system) eller andra lösningar att fungera utan vettigt annoterad data och infrastruktur för tillgängliggörande av densamma. *Data readiness (på svenska ofta kallat datamognad) handlar i grunden om hur väl förberedd din data är för att användas till ett specifikt syfte – oftast för avancerad analys, maskininlärning eller AI.*
- **Standardiserade "Agent-kontrakt" för Datasjöar:** För att en AI-agent ska kunna hämta data från olika källor behöver vi **gemensamma metadata-standarder**. Detta innefattar men begränsas inte till MCP.
- Ramverk för "Syntetisk data som tjänst": **Att gemensamt utveckla metoder för att skapa högkvalitativ syntetisk data**. Detta torde få bo i sandlådan (och även vara stöd till den regulatoriska sandlådan i framtiden). Är den framtida sandlådan som byggs i andra myndigheter ett alternativ?
- Utvärdering av AI-osäkerhet: Hur mäter vi "kvalitet" när en AI har varit delaktig i produktionen?
- Agent-assisterat utvecklingsstöd: Att sätta upp **gemensamma riktlinjer för hur statistiker använder AI-agenter i sitt kodningsarbete**.
- Gemensam risk- och konsekvensanalys: Innan agenter släpps lösa i produktionen måste vi ha en gemensam syn på förklarbarhet – hur förklarar vi för en medborgare hur en siffra tagits fram av en agent?
- AI-Lab (Sandbox): **Skapa en gemensam teknisk testmiljö**. Vem jobbar med detta nu? Kravställs detta givet behoven i statistikproduktionen?
- Kompetensförsörjning: Hur ser "framtidens statistiker" ut? Vi behöver gemensamma utbildningsinsatser för att lyfta den statistiska kompetensen till att även omfatta det snabbt skiftande tekniska landskapet.

- Demokratisering av statistik: Hur kan vi **gemensamt bygga en "Statistik-assistent" för allmänheten**? En agent som kan svara på frågor om Sverige baserat på all officiell statistik. (Samt har en vettig MCP för alla agenter som behöver veta saker om Sverige)
- Etik och juridik – **Vad får vi göra och vad bör vi göra (Juridiken och värdegrunden)**
- Från våra statistiker diskuteras hur kan man **använda AI-verktyg på en transparent sätt**. I officiellt statistik är extra viktigt med kausalitet och vit lådor. Mer vikt på och diskussioner borde läggas inom XAI (https://en.wikipedia.org/wiki/Explainable_artificial_intelligence)
- En viktig sak är att balansera användningen av AI mot andra viktiga värden för officiell statistik. På sommarskolan ([Statistics Sweden and Örebro University Summer School 2024 - Handelshögskolan - Örebro universitet](#)) t.ex. lyfte detta med transparens och ansvar, att AI kan vara ok att använda för officiell statistik om vi också kan förklara vad den gör (till skillnad om det är en svart låda som genererar något).
- [Gen AI For Official Statistics_Using, Implementing and Developing Chapter.pdf](#)